

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.20.356/2016/4.szám

A tanács tagjai: . Havasi Péter a tanács elnöke

. Almásy Mária előadó bíró

. Udvary Katalin bíró

A felperesek: I. r.

II. r.

A felperesek képviselője:

. Simon Tamás ügyvéd

Az alperesek: I. r.

II. r.

III. r.

Az alperesek képviselője:

. Martini Jenő ügyvéd

Más perbeli személyek neve és perbeli állása:

Alperesi beavatkozó

képviselője: Dr. Domina Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Domina László ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

I. r. és II. r. felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

écsi Ítéltábla Pf.III.20.056/2015/10.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szekszárdi Törvényszék 16.P.20.147/2012/88.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését a nem vagyoni kártérítés összegei után járó késedelmi kamat fizetés időpontjai vonatkozásában hatályon kívül helyezi, és kötelezi az I. r. alperest, valamint mögöttes felelősségük mellett - amennyiben az I. r. alperes társasági vagyona a követelést nem fedezi - egyetemlegesen a II. r. és III. r. alpereseket, hogy fizessenek meg az I. r. felperesnek járó 1.500.000 (egymillió-ötszáz ezer) forint után 2007. augusztus 29. napjától a kifizetésig, 1.500.000 (egymillió-ötszáz ezer) forint után 2007. augusztus 29-től 2010. november 16. napjáig járó, míg a II. r. felperesnek 2.000.000 (kétmillió) forint után 2007. augusztus 29-től a kifizetésig, 1.500.000 (egymillió-ötszáz ezer) forint után 2007. augusztus 29-től 2010. november 26. napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, egyebekben pedig hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy a felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült

költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a feleket, hogy fizessenek meg az államnak külön felhívásra; az I. r. felperes 50.000 (ötvenezer) forint, a II. r. felperes 75.000 (hetvenötezer) forint, míg az I. r. alperes 125.000 (egyszázhuszonötezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Néhai T.Sné, az I. r. és II. r. felperesek édesanyja, a per tartama alatt 2010. november 16. napján elhunyt T.S. házastársa 2007. augusztus 29. napján a menetrend szerinti autóbuszjáraton rosszul lett, majd a ... számú út mellett lévő autóbuszmegállóban az autóbusz vezetője által elkezdett, a kiérkező mentőorvos által folytatott sikertelen újraélesztési kísérletet követően elhunyt. Halálát a jobb koszorúér vérrög általi elzáródása és heveny szívelégtelenség okozta, amelyek mellett koszorúér elmeszesedésben szenvedett. T.Sné háziorvosa a II. r. alperes volt, aki ezt a tevékenységét az I. r. alperes beltagjaként végezte. A II. r. alperes 2006 szeptembere és 2007. március 1. napja között kórházban, illetve táppénzes állományban volt, ebben az időszakban helyettesítés útján gondoskodott a háziorvosi ellátás biztosításáról. 2006. december 24. napján T.Snét rosszulléte miatt ügyeletes orvos vizsgálta; izzadással járó köhögés és fulladásos panaszai miatt, a vizsgálat eredményeként hörgős tüdőgyulladást diagnosztizált. Az ugyanekkor elvégzett EKG vizsgálat alapján ischameiás szívbetegségre utaló eltéréseket állapított meg, az ezzel összefüggő aktuális panaszainak orvoslására gyulladáscsökkentő és nyákoldó szereket, valamint koszorúér-tágító gyógyszert rendelt, továbbá kardiológiai vizsgálatot javasolt. 2007. január 8. napján jelentkezett ismét T.Sné a háziorvost helyettesítő orvosnál a rendszeresen szedett gyógyszere (Cataflan) felírása miatt, majd 2007. április 17. napján jelent meg ismét, ekkor már a II. r. alperesnél, aki a panaszaira tekintettel EKG vizsgálatot végzett, ennek gépi kiértékelése kóros eltérést nem jelölt. A II. r. alperes ekkor a néhainál mellkasi fájdalmat, menopausalis és női climacterialis állapotot, alvászavart, kevert szorongásos és depressziós zavart diagnosztizált; altató, szorongásoldó, klimaxos panaszok enyhítésére szolgáló gyógyszerek szedését rendelte el. Ezt követően gyógyszerek felírása történt több alkalommal a néhai részére a 2007. június 14-i, a július 5-i és az augusztus 2-i II. r. alperesnél történt megjelenésekor. T.Sné az ügyeletes orvos által javasolt kardiológiai vizsgálat érdekében nem keresett fel szakorvost, és a II. r. alperest sem tájékoztatta az ügyeletes által kiállított lelet tartalmáról.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [2] A felperesek a módosított keresetükben T.Sné halála miatt az I. r. alperes mulasztásával - a hozzátartozójuk ellátása során nem a megfelelő gondossággal járt el, amikor a megfelelő kivizsgálását az elmondott panaszok ellenére nem kezdeményezte - az őket ért sérelmek kompenzálására nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték az alperesek kötelezését azzal, hogy a perindítást követően elhunyt édesapjuk, T.S. igényét jogutódként érvényesítették.
- [3] Az alperesek és a beavatkozó a kereset elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy T.Sné panaszaira figyelemmel a 2007. április 17. napján készült EKG leletre is figyelemmel további kivizsgálás nem volt indokolt, a halál bekövetkezése és a vizsgálatok elmaradása között az okozati összefüggés nem állapítható meg.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletével kötelezte az I. r. alperest, valamint mögöttes felelősségük mellett - amennyiben az I. r. alperes társasági vagyona a követelést nem fedezi - egyetemlegesen a II. r. és III. r. alpereseket, hogy fizessenek meg az I. r. felperesnek 4.000.000 forintot, ebből 2.000.000 forint után 2007. augusztus 29. napjától a kifizetésig, a további 2.000.000 forint után 2007. augusztus 29. napjától 2010. november 16. napjáig járó, a II. r. felperesnek 5.000.000 forintot, ebből 3.000.000 forint után 2007. augusztus 29. napjától a kifizetés napjáig, 2.000.000 forint után 2007. augusztus 29. napjától 2010. november 16. napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, rendelkezett az elsőfokú eljárás költségeinek viseléséről. Az ítélet indokolásában megállapította, hogy önmagában a 2007. április 17. napján készült EKG felvétel T.Sné további kardiológiai kivizsgálásának indokoltságát nem vetette fel, a II. r. alperesnek a korábbi, 2006. december 24-i leletről tudomása nem volt, így e vonatkozásban háziiorvosi tevékenysége nem kifogásolható. Megállapította, hogy a II. r. alperes által készített orvosi dokumentáció hiányos, abból nem vonható le következtetés arra nézve, hogy az EKG felvétel készítését indikáló mellkasi panaszok vonatkozásában a háziorvos eleget tett-e a panaszok hátterére, esetleges előzményeire vonatkozó kikérdezési kötelezettségének, bármely, a panaszok eredetére utaló fizikális vizsgálatot elvégzett-e, a beteg esetében kétségtelenül meglévő rizikóállapotok felmérése és kivizsgálása a mellkasi fájdalom értékelése körében megtörtént-e. A II. r. alperes a dokumentáció hiányosságai miatt nem tudta bizonyítani, hogy T.Sné ellátása során a tőle elvárható gondossággal járt el, amely a kártérítési felelősségét megalapozza. Megállapította azt is, hogy a kardiológiai kivizsgálás a beteg gyógyulásra való esélyét nem, de panaszmentessé válását és

túlélési, vagy akár életben maradási esélyét növelhette volna. A nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál abból indult ki, hogy hozzátartozójuk halála mind a felpereseket, mind a házastársat jelentős mértékben megviselte, mindennapi életvitelük, közösségi életben való részvételük hátrányosan változott meg. E körülményeket súlyosbító hátrány ugyanakkor csak a II. r. felperesnél volt kimutatható, amely átmeneti munkaképesség-csökkenésben és elhúzódó, kóros gyászreakció formájában jelentkezett. Valamennyi hátrányt mérlegelve az I. r. felperes esetében 2.000.000 forint, a II. r. felperes esetében 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítést talált szükségesnek a nem vagyoni sérelmek kompenzálására, míg a T.S-t megillető 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítést az I. r. és II. r. felperesek, mint jogutódok között egyenlő arányban megosztotta.

- [5] Az alperesek fellebbezése és a felperesek csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatta és az I. r. alperest terhelő marasztalás összegét az I. r. felperes esetében 3.000.000 forintra, a II. r. felperes esetében 3.500.000 forintra, és ezeknek az összegeknek 2015.március 18. napjától járó, az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamatára leszállította. Rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság az ítéleti tényállást helyesen állapította meg, abból azonban a másodfokú bíróság részben eltérő jogi következtetést vont le. Megállapította az ítéletének indokolásában, hogy T.Sné szívbetegségének gyanúját a 2006. december 24. napján elvégzett ügyeletes orvosi vizsgálat vetette fel. A II. r. alperes által vezetett háziiorvosi karton 2007. április 17. napján utalt először mellkasi fájdalomra. A II. r. alperes nem ismerve a decemberi vizsgálat eredményét, EKG felvételt készített, amelyen egyértelmű szívbetegségre utaló jel nem merült fel. Az igazságügyi orvosszakértő a szakvéleményében úgy foglalt állást, hogy az adott és rögzített panaszok mellett az EKG vizsgálat helyesen került elvégzésre, annak értékelése nem kifogásolható, és helyes volt az a döntés, hogy a II. r. alperes nem küldte T.Sné kardiológiai kivizsgálásra. Az áprilisi megjelenésnél azonban a háziiorvosi karton panasz és státusz rovatában bejegyzés nem szerepelt (hasonlóan a korábbi időpontokban történt vizsgálatoknál sem), az orvosi dokumentációban kizárólag a diagnózis és a terápia került feltüntetésre. A beteg életkorára, túlsúlyára, illetve dohányzására, mint kockázati tényezőkre figyelemmel a II. r. alperest a panaszok és a kórelőzmények feltárása érdekében általában terhelő kötelezettség fokozottan terhelte, és az ennek teljesítése során nyert adatok alapján lehetett volna abban a kérdésben is megnyugtatóan állást foglalni, hogy elegendő volt-e a mellkasi panaszokat ugyancsak okozó tüdőbetegség irányában történő kivizsgálás. A dokumentálási hiányosság nyilvánvalóan nem volt okozója a beteg halálának, de az adatok hiánya miatt a II. r. alperes nem tudta bizonyítani, hogy T.Sné olyan panaszokkal jelentkezett, amelyek nem indokolták a további kardiológiai

vizsgálatot. A panaszok dokumentálása megerősíthette volna, hogy eljárása megfelel az orvostól elvárható gondosságnak és ezzel kimenthette volna magát a kártérítési felelősség alól. A dokumentáció hiányosságai miatt viszont azt kellett megállapítani, hogy a II. r. alperes T.Sné panaszainak, előzményi betegségeinek feltárására irányuló kötelezettségét megszegte, így saját felróható magatartása miatt került abba a helyzetbe, hogy a további vizsgálatok indokoltságáról döntené nem tudott. Rámutatott arra, hogy a II. r. alperes kártérítési felelőssége mindezek mellett is csak akkor állapítható meg, ha a szívbetegség felismerése és annak kezelése esetén is T.Snének reális esélye lett volna arra, hogy a koszorúér vérrög általi elzáródását elkerülje, vagy az legalábbis kevésbé súlyos (nem halálos) eredményt idézzen elő. A szakértő megállapítása alapján a kardiológiai vizsgálat elrendelése esetén sem állítható, hogy T.Snének érdemi, statisztikailag kimutatható esélye lett volna az adott időpontban bekövetkező, a halálhoz vezető koszorúér elzáródás elkerülésére; a koszorúerek milyensége a boncjegyzőkönyvből nem állapítható meg, így az sem egyértelmű, hogy esetében fennállt-e egy jelentősebb mértékű koszorúér szűkület és az érelzáródás keletkezésében volt-e szerepe a helyi koszorúér szűkületnek. Minderre figyelemmel a koszorúér elváltozás súlyossága nem ismert mértékű. A másodfokú bíróság arra a körülményre figyelemmel, hogy szívgyógyászati kezelések és beavatkozások után is fennmarad a hirtelen szívhalál kockázata, a koszorúér vérrög általi elzáródása általában koszorúér elmeszesedés talaján jön létre és csak ritkán alakul ki attól függetlenül a szakértői megállapítás szerint, úgy foglalt állást, hogy a kardiológiai kivizsgálás, illetőleg az annak eredményétől függően alkalmazott kezelések megteremthették volna az esélyét annak, hogy T.Sné halála elkerülhető legyen, illetve a koszorúér elzáródás esetében enyhébb következményekkel járjon. A kardiológiai kivizsgálásra felhívó ügyeletes orvosi javaslat be nem tartása növelte a koszorúér elzáródás valószínűségét; e szakértői megállapításra is figyelemmel nem zárható ki, hogy a 2007. áprilisban megkezdett kardiológiai kivizsgálás esélyt teremtett volna a káros eredmény elhárítására, vagy csökkentésére. Rámutatott arra is a másodfokú bíróság, hogy a betegnek is vannak kötelezettségei; az ügyeleti lelet nem orvosi végzettségű személy számára is egyértelműen tartalmazta a kardiológiai vizsgálat indokoltságát. Ehhez képest T.Sné a kardiológiai vizsgálat elrendelése érdekében nem tett lépéseket, a korábbi leletet nem adta át a II. r. alperesnek. A szakértői vélemény szerint a kardiológiai kivizsgálásra felhívó ügyeletes orvosi javaslat be nem tartása növelte a koszorúér elzáródás valószínűségét, ezért a másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy T.Sné mulasztásával maga is közrehatott károsodásának bekövetkezésében. A közrehatás mértékét 40%-ban határozta meg; figyelemmel volt arra, hogy a beteg nem olyan körülmény, tünet, vagy panasz közlését mulasztotta el, amelynek jelentőségével a betegség lefolyására gyakorolt hatásával nem volt és nem is

lehetett tisztában, hanem egy egyértelmű orvosi javaslatot hagyott figyelmen kívül. E mulasztás súlyát, annak következményeit, a károsodáshoz vezető folyamatot a II. r. alperes kötelezettségszegésének mértékét és mibenlétét mérlegelve állapította meg a másodfokú bíróság T.Sné önhibájának mértékét 40%-ban.

- [6] A nem vagyoni kártérítési követelés vonatkozásában megállapította, hogy az egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joga sérült meg a felpereseknek; az elsőfokú bíróság a felperesek jogelődje és a felperesek esetében is feltárta mindazokat a haláleset kiváltotta hátrányokat, amelyek a nem vagyoni kártérítés iránti igényüket megalapozzák. Megfelelően értékelte a pszichés terheiket, a II. r. felperes munkaképesség-csökkenésben is megnyilvánuló kóros gyászreakcióját, a házastárs szoros kapcsolatát. Helyesen állapította meg, hogy a teljes családban éléshez való joga a felnőtt felpereseknek is sérült édesanyjuk halálával. Mindezek mellett a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál az elvesztett hozzátartozó másodfokú bíróság által megállapított közrehatását is értékelni kellett; a nem vagyoni kártérítés esetében a kármegosztás kizárt, azonban az ilyen jellegű károsodás esetén is terheli a károsultat a kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettség, amelynek elmulasztása a nem vagyoni kárpótlás mértékére kihat. Az elvesztett hozzátartozó magatartását, közrehatását a felperesek - akik hozzátartozói igényt érvényesítettek - igényeinél is be kell tudni és annak következményeit értékelni kell. Valamennyi körülményt mérlegelve a másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a jelenlegi ár- és értékviszonyok alapján a felpereseket, illetve jogelődjüket ért sérelmek hozzávetőleges kiegyenlítésére T.S. esetében 3.000.000 forint - ezt egyenlő arányban osztotta el a két felperes között -, az I. r. felperesnél 1.500.000 forint, míg a II. r. felperes esetében 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés szükséges. Az I. r. felperes így összesen 3.000.000 forint, a II. r. felperes 3.500.000 forint nem vagyoni kártérítésre tarthat igényt. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében megváltoztatta és az I. r. alperes marasztalását ezekre az összegekre leszállította. A perbeli káresemény 2007-ben, tehát az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőzően mintegy nyolc évvel történt, amely időtartam megnehezíti a káresemény okozta hátrányok és azok következményeinek a korabeli értékviszonyok alapulvételével történő értékelését. Minderre figyelemmel a másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegét az elbíráláskori értékviszonyok alapulvételével állapította meg, amely azzal a következménnyel jár, hogy a késedelmi kamat csak az elsőfokú ítélet meghozatalának időpontjától kezdődően jár.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati

kérelmet és annak hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalát, a nem vagyoni kártérítés összegének felemelését az I. r. alperes vonatkozásában 4.000.000 forintra, a II. r. felperes részére 5.000.000 forintban kérték megállapítani azzal, hogy a késedelmi kamat fizetés kezdő időpontjául a hozzátartozó halálának időpontját kérték megállapítani, a jogelőd vonatkozásában megállapított személyenként 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítésnél pedig a jogelőd halála napjáig kérték a kamatfizetés megállapítását, az első- és másodfokú perköltségek összegének megemelését, a fellebbezési illeték fizetési kötelezettség mellőzésének kimondását. A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítéletnek a közrehatás, a nem vagyoni kártérítési összegek csökkentése, illetőleg a nem vagyoni kártérítések után fizetendő kamat meghatározása vonatkozásában állították a Pp. 206. § (1) bekezdésének, a Pp. 177. § (1) bekezdésének, a Ptk. 340. § (1) bekezdésének a megsértését. A közrehatás megállapításánál arra hivatkoztak, hogy az ügyeleti dokumentáció csak egy felvetést tartalmazott a kardiológiai vizsgálattal kapcsolatban; azt csupán javasolta, de erről semmilyen további feltételt nem határozott meg, ilyen tájékoztatást sem kapott szóban a beteg, ezért ennek jelentőségével, vagy a betegség lefolyására gyakorolt hatásával, mint egyértelmű orvosi javaslattal nem volt tisztában. A beteg együttműködési kötelezettségébe tartozó tájékoztatási kötelezettsége nem egy önálló feladat, azt megelőzi az orvos kikérdezési kötelezettsége, amit a II. r. alperes nem teljesített. Mivel a jogerős ítélet szerint az orvos részéről a kikérdezési kötelezettség nem teljesült, T.Snét sem terhelte tájékoztatási kötelezettség az ügyeleti ellátással kapcsolatban, de különösen nem az ott felvetett kardiológiai javaslattal összefüggésben. A Ptk. 340. §-a a károsult közrehatásáról tesz említést, a per felperesei pedig az elhunyt károsult hozzátartozói, így náluk a károsult közrehatásáról nem lehet szó, ezért emiatt is jogszabálysértő a Ptk. 340. § alkalmazása. Jogszabálysértő a közrehatás mértékének a 40%-ban történő meghatározása is, mert az egészségi állapottal összefüggő kérdés, tehát szakkérdésnek minősül; azt kell felmérni, hogy az a körülmény, hogy nem ment el a beteg a kardiológiai vizsgálatra, és nem is tájékoztatta erről a kezelőorvost, milyen mértékben idézte elő az alperesi mulasztástól függetlenül a bekövetkezett halálát.

- [8] A késedelmi kamatok kezdő időpontjának módosítását kérték a felperesek; a károkozás napjától számított késedelmi kamatszámítás az általános szabály, és kivételesen alkalmazható az ítélet hozatal napjától történő kamatszámítás. Az adott esetben azonban ez a kivételes helyzet nem állt fenn; más hasonló ügyben hozott kúriai döntés két feltételt határozott meg az elbírálás idején irányadó ár és értékviszonyok alkalmazhatóságára, az adott esetben pedig ezek a feltételek nem álltak fenn; kellő indokot a károkozaskori késedelmi kamatszámítás helyett más kamatszámításra, és ennek a kellő indoknak reparációs célúnak kell lenni. Azt is sérelmezték a

felperesek a felülvizsgálatban, hogy a jogerős ítéletet hozó bíróság nem tájékoztatta a peres feleket arról, hogy a kamatszámítás kezdő időpontját módosítani kívánja, ezért nem is terjeszthették elő az ítélet hozatalkori értékviszonyok szerint a nem vagyoni kártérítési tőkeigényüket. A felülvizsgálati kérelemben az elsőfokú bíróság által meghatározott kamatfizetési kezdő időpontot kérték meghatározni azzal, hogy a jogutódlás vonatkozásában a késedelmi kamat csak a korábbi felperes (jogelőd) T.S. haláláig számítandó.

- [9] A jogerős ítélet az elsőfokú ítéletben meghatározott nem vagyoni kártérítés összegeit leszállította, az ítélet hozatalkori értékviszonyok szerint határozta meg, és figyelemmel volt a károsult közrehatására is. A közrehatás megállapítását jogszabálysértőnek tartják a felperesek, így ha az nem állapítható meg, a nem vagyoni kártérítés tőkeösszegeinek csökkentése sem indokolt.
- [10] A perköltségek összegei vonatkozásában részletezték, hogy a pernyertességre figyelemmel milyen összegű első és másodfokú költségek illetik meg a másodfokú ítéletben meghatározott összegek helyett, és ezek megállapítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy mivel nincs indoka a jogerős ítélet indokolásában meghatározott perköltség csökkentésének, illetve „ha a felülvizsgálattal támadott módosításokat a jogerős ítélet nem folytatta volna le, úgy az alperesi fellebbezés nem vezetett volna eredményre”, ezért nincs indoka a jogerős ítélet szerinti perköltség csökkentésének.
- [11] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályban tartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [12] A jogerős ítéletnek az I. r. alperes kártérítési felelősségének a megállapítása, valamint a II. r. és III. r. alperesek mögöttes felelősségének a megállapítása (amennyiben az I. r. alperes társasági vagyona az ítéletben meghatározott követeléseket nem fedezi) felülvizsgálattal nem volt támadott. A felperesek a károsulti közrehatás megállapítását, a nem vagyoni kártérítés összegét, a jogerős ítéletben megállapított 3.000.000 forint, illetve 3.500.000 forintot meghaladó követeléseket elutasító részében, az összeg után megállapított késedelmi kamat fizetés kezdő időpontjait és a perköltségek összegeit támadták a felülvizsgálati kérelmükben. Ezért a határozat elleni részfelülvizsgálatról kellett dönten.
- [13] A felperesek a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 355. §-ának (1) bekezdése alapján kérhették a káruknak a (4) bekezdés szerinti mértékben való megtérítését, így olyan összegű nem vagyoni kárpótlásra tarthattak igényt, amely az őket ért nem vagyoni hátrány csökkentéséhez, vagy

kiküszöböléséhez szükséges.

- [14] Az adott esetben az elsőfokú bíróságtól eltérően döntött a másodfokú bíróság és leszállította az első fokon megállapított nem vagyoni kártérítések összegét valamennyi felperes esetében. Megállapította, hogy a károsult (T.Sné) mulasztott, amikor az ügyeletes orvos javaslatát - kardiológiai vizsgálaton való jelentkezés érdekében - nem tartotta be, az ezt tartalmazó leletet nem adta át a II. r. alperesnek és a kardiológiai vizsgálat elrendelése érdekében egyéb lépéseket sem tett. A javaslat be nem tartása növelte a koszorúér elzáródás bekövetkezésének valószínűségét; a károsult mulasztásával maga is közrehatott károsodásának bekövetkezésében, és a mulasztás súlyát, annak következményeit, a károsodáshoz vezető folyamatot, a II. r. alperes kötelezettségszegésének mértékét és mibenlétét mérlegelve a másodfokú bíróság a károsult önhibájának mértékét 40%-ban határozta meg. A felperesek arra helyesen hivatkoztak a felülvizsgálati kérelmükben, hogy az ügyeleti leleten csak a kardiológiai vizsgálat javaslat szerepelt, az nem beutaló volt, azon nem szerepelt, hogy miért javasolta az ügyeletes ezt a vizsgálatot, és a laikus számára ebből nem derült (derülhetett ki), hogy miért van ennek jelentősége, ahogy az sem szerepelt a leleten, hogy azt mutassa be a háziorvosának. Az Eütv. 26. § (2) bekezdése a beteg együttműködési kötelezettségét határozza meg az egészségügyi szolgáltatókkal; ennek során tájékoztatni kell őket mindarról, ami a szükséges kórisme megállapításához, kezelési terv elkészítéséhez elvárható. A felperesek hivatkoztak arra, hogy ez az együttműködési kötelezettség csak az orvos kikérdezési kötelezettségével együtt értelmezhető, és ez az Eütv. 126-129. §-aiban szabályzott orvosi feladat megelőzi a beteg kötelezettségét. Miután a jogerős ítélet megállapítása szerint ezt nem teljesítette a II. r. alperes kezelőorvos, a beteget sem terhelte a tájékoztatási kötelezettség az ügyeleti ellátással kapcsolatban, de különösen nem az ott felvetett kardiológiai javaslattal összefüggésben. Az adott esetben azonban annak volt jelentősége, ahogy ezt a másodfokú bíróság az ítéletében helytállóan megállapította, hogy az ügyeletes orvosi vizsgálat felvetette a károsult szívbetegségének gyanúját; nemcsak a kardiológiai vizsgálat indokoltságát jelölte meg, hanem koszorúér tágítására szolgáló gyógyszert is elrendelt a számára. E két tény együttesen a laikus, nem orvosi végzettségű személy számára is azt jelenti, hogy indokolt eljárnia a további kivizsgálás érdekében. Ezért alaptalanul állítják a felperesek a felülvizsgálatukban, hogy „csak egy javaslat volt az ügyeletes által kiállított leleten, és nem tartozott a károsult kötelezettségei körébe, hogy a kardiológiai vizsgálat elrendelése érdekében egyéb lépéseket tegyen”. A beteg tájékoztatási kötelezettsége és az orvos kikérdezési kötelezettsége közötti összefüggésre helyesen hivatkoznak a felperesek, azonban e körben is jelentősége van annak, hogy nemcsak a kardiológiai vizsgálati javaslat szerepelt az

ügyeleti leleten, hanem egy, a koszorúér tágítására szolgáló gyógyszert is felírt az ügyeletes orvos a számára, és mindezekről - a beteg kartonján nem szerepelt - a háziorvos csak akkor tudhatott, ha a károsult erről tájékoztatja. Alaptalanul hivatkoznak a felperesek arra, hogy a perben „nincs arra bizonyíték, hogy ez a dokumentáció ne került volna átadásra”; a felpereseknek kellett bizonyítani, hogy a károsult a dokumentációt átadta a II. r. alperesnek, és a háziorvos ennek ismeretében végezte 2007. április 17-én a kezelését. Ilyen bizonyíték azonban a perben nem merült fel. Minderre figyelemmel helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság a jogerős ítéletben, hogy T.Sné maga is közrehatott károsodásának bekövetkezésében, amikor figyelmen kívül hagyta az ügyeletes orvos javaslatát, nem tett lépéseket a kardiológiai vizsgálat elvégzése, illetőleg elrendelése érdekében, és tájékoztatást sem adott az ügyeletes leletéről a II. r. alperest helyettesítő orvos, majd az ismét munkába lépő II. r. alperes részére. A közrehatás mértékének a megállapítása is helyes, mert a 40-50%-os, I. r. alperesre terhesebb kármegosztás aránya alkalmas megfelelően értékelni a II. r. alperes kötelezettségszegésének súlyosabb mértékét, ugyanakkor a károsult mulasztó magatartását is. Alaptalanul hivatkoztak a felperesek arra, hogy a közrehatás mértékének a megállapítása szakkérdés, és emiatt szakértőt kellett volna igénybe venni. A károsult közrehatásának a megállapítására a Ptk. 340. §-ában foglaltak alapján került sor; ebben az esetben vétkesség áll szemben vétkességgel, azaz a két fél vétkességét kellett vizsgálni a bíróságnak. A jogellenes magatartásnak a megítélése, illetve a felróhatóság kérdése azonban nem orvosi szakkérdés, a szakértői vélemény azt pedig megállapította, hogy a kardiológiai kivizsgálásra felhívó ügyeletes orvosi javaslat be nem tartása növelte a koszorúér elzáródás valószínűségét, azaz a károsult mulasztásának az egészségi állapotára vonatkozó okozati összefüggését szakértői vélemény alátámasztotta.

- [15] Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a nem vagyoni kártérítésnél kármegosztást alkalmazni nem lehet, de a nem vagyoni kártérítés összegének a meghatározásánál a károsult közrehatását értékelni kell. Alaptalanul hivatkoznak a felperesek - akik hozzátartozói kárigényt érvényesítettek -, hogy velük szemben a károsult közrehatását nem lehet figyelembe venni. Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az elvesztett hozzátartozó felróható magatartását, közrehatását a felperesek igényeinél be kell tudni és annak következményeit értékelni kell; az alperesek a terhükre eső káreset következményeit csak annyiban viselik, amennyiben annak okozói.
- [16] A károsult közrehatására is figyelemmel az elsőfokú bíróságtól eltérően döntött a másodfokú bíróság, és a nem vagyoni kártérítés összegét az elbíráláskori értékviszonyok alapulvételével állapította meg, emiatt a késedelmi kamat csak az elsőfokú ítélet

meghozatalának időpontjától kezdődően jár. A bizonyítékértékelés lehetősége a másodfokú bíróság számára is adott volt, és ha az nem jogszabálysértő, az felülvizsgálati kérelemmel sikerrel nem támadható. A felülvizsgálat csak akkor lehet eredményes, ha bíróság a károkozó magatartással összefüggésben megállapítható nem vagyoni hátrány és annak mértéke tekintetében a szükséges bizonyítást nem folytatta le, a tényállást teljes körűen nem tárta fel, illetve ha figyelmen kívül hagyott olyan körülményeket, amelyek lényegesek a nem vagyoni kártérítés megállapításánál. A felperesek felülvizsgálatukban támadták a nem vagyoni kártérítés mértékének a leszállítását arra is figyelemmel, ha a károsult közrehatása nem állapítható meg, nincs indok az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított kártérítés összegének a leszállítására, és a késedelmi kamatok kezdő időpontjának az elsőfokú ítéletben megállapítottak szerint kérték megállapítani, ezzel lényegében a károkozaskori ár- és értékviszonyok alkalmazását kérték. A felülvizsgálati támadásra figyelemmel elsődlegesen abban kellett döntenie, hogy helye van-e az adott esetben az ítélet hozatalkori ár- és értékviszonyok alapján megállapítani a nem vagyoni kártérítés összegét, vagy ahogy az elsőfokú bíróság hozta meg a döntését, a károkori ár- és értékviszonyok alapján kell értékelni ezt. Az ítélezési gyakorlat lehetőséget teremt arra, hogy ha a károkozás, illetőleg az elbírálás idején irányadó ár- és értékviszonyokban jelentős eltérés mutatkozik, a bíróság az időközben bekövetkezett ár- és értékviszonyok változását kifejező, az elbírálás idején érvényesülő értékviszonyok alapulvételével határozza meg annak a nem vagyoni kártérítésnek az összegét, amely megfelelően szolgálja a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdésében írt sajátos kompenzációs célok kielégítését. Azt helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy hosszú idő telt el a káresemény és a kárigény elbírálása között. Önmagában azonban ez nem indokolja az elbíráláskori ár- és értékviszonyok alkalmazását arra is figyelemmel, hogy a károkozás és az elbírálás idején irányadó ár- és értékviszonyokban nincs olyan jelentős eltérés, ami ezt indokolná, de egyéb olyan indok sem merült fel az adott esetben, amely az elbíráláskori értékviszonyok alkalmazását támasztaná alá. Minderre figyelemmel az adott esetben a károkozaskori ár- és értékviszonyok alkalmazása az indokolt. Miután rendelkezésre állt az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás anyaga; a károkozó magatartással összefüggésben megállapítható nem vagyoni hátrányok és annak mértéke tekintetében is a szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállás a károsult közreható magatartása tekintetében is tisztázott volt, ezért a Kúria a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a másodfokú bíróság által megállapított összegű nem vagyoni kártérítés összege az alkalmas a felpereseket, illetve jogelődjüket ért sérelmek hozzávetőleges kiegyenlítésére azzal azonban, hogy ez a károkozaskori ár- és értékviszonyoknak felel meg. Az így megállapított nem vagyoni kártérítés összegei felelnek meg a más,

összehasonlításra alkalmas ügyekben meghatározott kártérítési összegeknek is, és annak a felperesek által megjelölt összegre történő felemelése nem indokolt.

- [17] A nem vagyoni kártérítés kárkori ár-és értékviszonyok figyelembevételével történő meghatározása azzal a következménnyel jár, hogy a késedelmi kamat az elsőfokú ítéletben megállapított időpontoktól kezdődően jár; az I. r. felperesnek 3.000.000 forint, amelyből 1.500.000 forint a saját jogán, ezután 2007. augusztus 29. napjától a kifizetés napjáig, 1.500.000 forint a jogutód után, amely után 2007. augusztus 29. napjától a jogutód haláláig, 2010. november 16. napjáig, míg a II. r. felperesnek 3.500.000 forint, amelyből 2.000.000 forint után 2007. augusztus 29. napjától a kifizetés napjáig, míg a jogutód után járó 1.500.000 forint után 2007. augusztus 29. napjától 2010. november 16. napjáig.
- [18] Nem alapos a felpereseknek a jogerős ítéletben megállapított perköltségek felemelésére vonatkozó követelése. A jogerős ítélet helytállónan döntött a pernyertesség és pervesztesség arányára is figyelemmel a felpereseket megillető perköltség összegeiről, amely összegek módosítását a felülvizsgálati eljárás részbeni pernyertessége sem érinti, ahogy a felperesek illetékfizetési kötelezettségét sem.

A döntés elvi tartalma

- [19] A Ptk. 355. §-ában foglalt rendelkezések és az ehhez kapcsolódóan a Ptk. 360. §-ának (1) és (2) bekezdésében, valamint a 301. §-ában írt szabályok azt a célt szolgálják, hogy a károsult olyan helyzetbe kerüljön, mint amilyenben akkor lett volna, ha a károsodás nem következik be. Az ítélkezési gyakorlat - reparációs célból - lehetőséget teremt arra, hogy ha a károkozás, illetve az elbírálás idején irányadó ár- és értékviszonyokban olyan jelentős eltérés mutatkozik, amely miatt a kártérítés a reparációs célt nem szolgálja, a bíróság - kellő indokok alapján - az időközben bekövetkezett ár- és értékviszonyok változását kifejező, az elbírálás idején érvényesülő értékviszonyok alapulvételével határozza meg a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése szerinti sajátos cél kielégítését szolgáló nem vagyoni kártérítés összegét. Az adott esetben azonban nem volt ilyen indok, ugyanakkor a késedelmi kamatok a károkozástól járnak.

Záró rész

- [20] A fentiekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján részben, a késedelmi kamat fizetési időpontjai vonatkozásában hatályon kívül helyezte és a másodfokú ítéletben

leszállított nem vagyoni kártérítés összegei alapján az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott időpontokban határozta meg a kamatfizetési kötelezettséget, egyebekben pedig a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartotta.

- [21] A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltségeiket a felek maguk viselik, a felülvizsgálati illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2016. szeptember 7.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
HM